

Opiskelijat kaupunkilähiön viherympäristöä kehittämässä

Siipola Pirjo, O'Rourke Merja

8.12.2015 ::

Maisemasuunnittelun opiskelijat paransivat Oulun Kaukovainion kaupunginosan asuinympäristöä ja viheralueita kehittämällä suunnittelun asukaslähtöisyyttä sekä luomalla malleja monikäyttöisten, ekologisten ja yhteisöllisten viheralueiden suunnitteluun. He tekivät kaupunginosaa koskevia selvitystöitä ja konkreettisia suunnitelmia Oulun kaupungin, alueen taloyhtiöiden sekä kiinteistöjen omistajien hyödynnettäväksi. Yhdessä työelämän kanssa toimiminen tai oppiminen aidossa toimintaympäristössä on motivoivaa ja kasvattaa opiskelijan työelämävalmiuksia ja mahdollistaa työelämäkontaktien luomisen.

Työelämäyhteistyö ja opetus ammattikorkeakoulussa

Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa (tki-toiminta) yhdistyy käytännön kokemus, uusin tieto ja vahva osaaminen. Se tukee ja uudistaa yhteiskuntaa, aluekehitystä ja työelämää, mutta se on tärkeää myös opiskelijoiden ja henkilöstön osaamisen kannalta [1]. Tki-toiminnassa on keskeisessä asemassa vuorovaikutus ja yhteistyö työelämän kanssa.

Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan toimintasuunnitelman [2] mukaisesti opetuksen ja tki-toiminnan tulee integroitua vahvasti yhteen ja opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus suorittaa opintojaan aidossa oppimisympäristöissä yhteistyössä opettajien ja työelämän toimijoiden kanssa. Tki-toiminta voi pitää sisällään erilaisia projekteja ja hankkeita, joissa henkilöstö ja opiskelijat ovat mukana. Työelämälähtöisiä toimeksiantoja voidaan toteuttaa muun muassa ammatillisissa opinnoissa, projektimuotoisissa opinnoissa, työharjoittelussa ja opinnäytetöissä. Niiden tuloksena syntyy esimerkiksi menetelmiä, toimintamalleja, palveluja tai tuotteita ja tuotantovälineitä. [3]

Tki-toiminnan ja opetuksen integroitua korostuu opettajan rooli oppimisen ohjaajana ja työelämäyhteyksien ja oppimisympäristöjen rakentajana. Opettaminen muuttuu tki-toiminnan ja substanssiosaamisen yhdistämiseksi, kun opetuksen sisältö nivotaan erilaisiin projekteihin. Tämä edellyttää opettajalta osallistumista koulun ja työelämän yhteistyöprojekteihin ja toisaalta toimimista erilaisissa verkostoissa ja tiimeissä [4]. Tki-toiminta tuo mukanaan uudenlaisia toimintaympäristöjä, jolloin pedagoginen osaaminen on päivitettävä sekä opetusmateriaalit ja opetusmenetelmät on arvioitava uudelleen [5] [6].

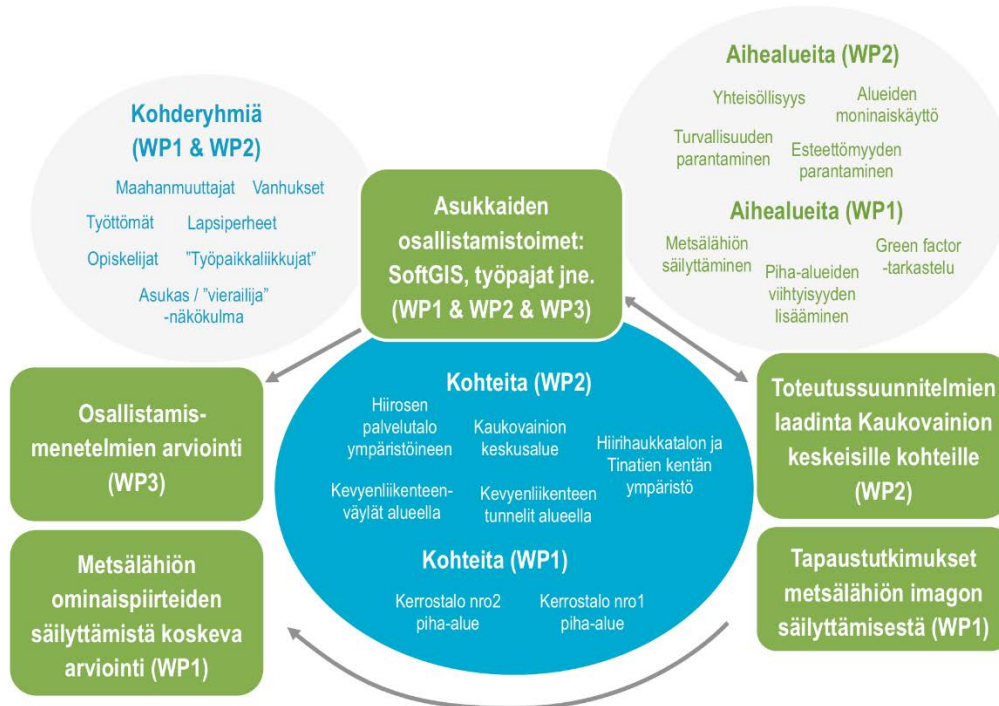
Hanketoiminnan ja opetuksen integrointi KAKETSU-hankkeessa

KAKETSU-hankkeessa toteutettu tutkimus- ja selvitystyö tehtiin osana Oamkin opetus- ja tutkimustoimintaa. Hanke kytkettiin tiiviisti maisemasuunnittelun koulutusohjelman opetukseen, mutta se oli myös osa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa opinnäytetyön muodossa. Hankkeessa ennakoitiin hanketoiminnan ja opetuksen yhteensovittamisen haasteet, kun jo hankkeen suunnitteluvaiheessa tehtiin yhteistyötä Oulun kaupungin ja Oulun yliopiston kanssa ja sovittiin yhteen hankkeiden tavoitteet ja toimenpiteet.

Yhteistyö Oulun kaupungin [Tulevaisuuden Kaukovainio -hankkeen](#) ja Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunnan [Heyttämisen edellytykset -hankkeen](#) kanssa tarjosi opetukselle laajemman viitekehityksen ja toimintaympäristön sekä aidon työelämäyhteistyön. Hankkeilla oli yhteinen ohjausryhmä, jolloin suunnitelluista toimenpiteistä, menetelmistä ja tuloksista voitiin keskustella ja tiedottaa tehokkaasti hankkeiden välillä. KAKETSU-hankkeen muita yhteistyötahoja olivat alueen toimijat, kuten taloyhtiöt, koulut, päiväkodit sekä vanhusten palvelutalot. Hankkeen rahoitusmalli mahdollisti integroinnin opetukseen ja omavastuusuudella kustannettiin opettajien työpanos hankkeeseen kytketyillä opintojaksoilla ja hankkeen toimeksi antamien opinnäytetöiden ohjauksessa.

KAKETSU-hankkeen toimintamalli perustuu kolmeen työpakettiin (WP1, WP2, WP3), joista jokainen vastaa osaltaan Oulun kaupungin Tulevaisuuden Kaukovainio -hankkeen keskeisimpiin osa-alueisiin. Työpaketit (kuviot 1) ovat:

- WP1: Metsälähion imagon säilyttäminen täydennysrakentamisen aiheuttamassa paineessa
- WP2: Julkisten ulkotilojen ja viheralueiden moninaiskäytön edistäminen ympäristörakentamisen näkökulmasta Kaukovainion kohdealueilla
- WP3: Avoimen ja yhdistävän osallistamisen kehittäminen elinympäristön suunnittelussa

KUVIO 1. Hankkeen toteutus ja sisältö

Hankkeen sisältö ja tavoitteet oli mahdollista yhteensovittaa kuuden eri opintojakson oppimistavoitteiden ja sisältöjen kanssa. Yhteisiä teemoja olivat muun muassa kestävä kehitys, ympäristön suunnittelu, asukkaiden osallistaminen, esteetön suunnittelu ja monikulttuurisuus. Opintojaksoilla johdateltiin opiskelijoita käsiteltävien teemojen pariin ja hankkeen toimeksiantamien harjoitustöiden ja projektien kautta opiskelijat saivat soveltaa ja syventää oppimiaan tietoja ja taitoja laaja-alaisesti. Toimeksiantojen yhteydessä opiskelijat pääsivät myös perehtymään suunnittelijan työtehtäviin ja tutustumaan työelämän käytänteisiin. Osalle opintojaksoista osallistui vaihto-opiskelijoita, jolloin nämä opintojaksot toteutettiin englanniksi. Hankkeeseen kytketyillä viidellä opintojaksolla ja opinnäytetöissä suoritettiin yhteensä 465 tki-opintopistettä kolmen vuoden aikana.

Hankkeen aikana opiskelijat tekivät monipuolisia harjoitustöitä Kaukovainion alueelle, jossa viheralueisiin kohdistuu muutospainetta täydennysrakentamisen ja maankäytön tiivistämisen takia. Harjoitustöiden tavoitteena olikin pohtia viheralueiden uusia käyttömuotoja ja muuttuvia tarpeita sekä selvittää, miten Kaukovainion metsälähion imago voitaisiin säilyttää vihersuunnittelun keinoin (kuvio 2). Osana tätä kokonaisuutta olivat maisemaselvitykset sekä viheralueiden ja kerrostalopihojen inventoinnit, joiden pohjalta opiskelijat laativat alueelle suunnitelmia ja toimenpide-ehtotuksia.

4. YLEISSUUNNITELMA

4.3 Tinatien kenttä ja "Hepulipuisto"

Tinatien kentän suunnittelutavoitteena on ollut luoda kaukoviidollisille monipuolinen lähilähtökäytös. Ensimmäinen käyttäjärhmä on yhtenäiskoulun pienet oppilaat, jotka käyttävät kenttää liikuntatunneillaan. Jämsässä yleisurheilumekini on yhdistetty rennompaan yhdessä liikkumiseen.

Kulku koulun pihalta pyörätien poikki kentälle on 1300 metriä jonojen ja vilkkaan pyöräliikenteen takia myös vaarallinen. Koululaisten tienitystä varten rakennetaan maakumpu, jonka läpi pyörätie kulkee. Pyörätien tunnelin kohdalle rakennetaan suojakaiteet molemmin puolin kumpua. Tahvisin kumpua voi käyttää mäenlaskupaikkana. Metsän talousmetsä kulkemista pyörätien sivuykseltä kentän suuntaan vahvistetaan kiitokävelyä. Sama kiitokävely kulkee myös maaston yli koululle sekä katsomon ja kentän välillä Hepulipuiston suuntaan.

Kentän ja Tinatien jatkeena olevan pyörätien välin rakennetaan maakumpu, joka toimii paitsi tilanjakajana, myös pienenä katsomona. Katsomon penkkirivillä voi valkua istusella seuraamaan jalkapallo- tai jääkiekko-ottelua tai sitoa kuitimia. Maakummun sisään kentän varsinaisen sisäänulun läheisyyteen tulee välinevarasto. Välinevaraston viereen lähtöään pyörätienlehti.

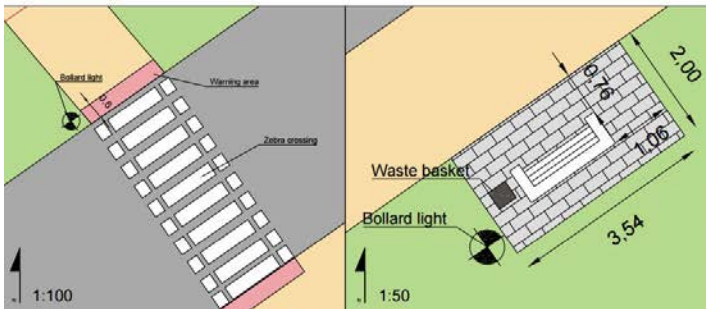
Välialue Tinatien kenttää myyjäläisään.

KUVIO 2. Opiskelijoiden laatima yleissuunnitelma Tinatien kentälle

Kestävän kehityksen periaatteiden mukainen suunnittelu oli vahvasti mukana opintojaksojen harjoituksissa. Ekologisuus, esteettömyys, taloudellisuus ja yhteisöllisyys huomioitiin myös suunnitteluratkaisuissa. Opiskelijat laativat esteettömyyssuunnitelmia muun muassa kevyenliikenteenväylille (kuvio 3), julkisille alueille (puistot, aukiot, koulun ja päiväkotien pihat) ja myös yksityisille pihaille.

DETAIL 1: Zebra crossing

DETAIL 2: Resting area

KUVIO 3. Detalji- ja havainnekuvia Tornihaukanktien esteettömyyssuunnitelmasta

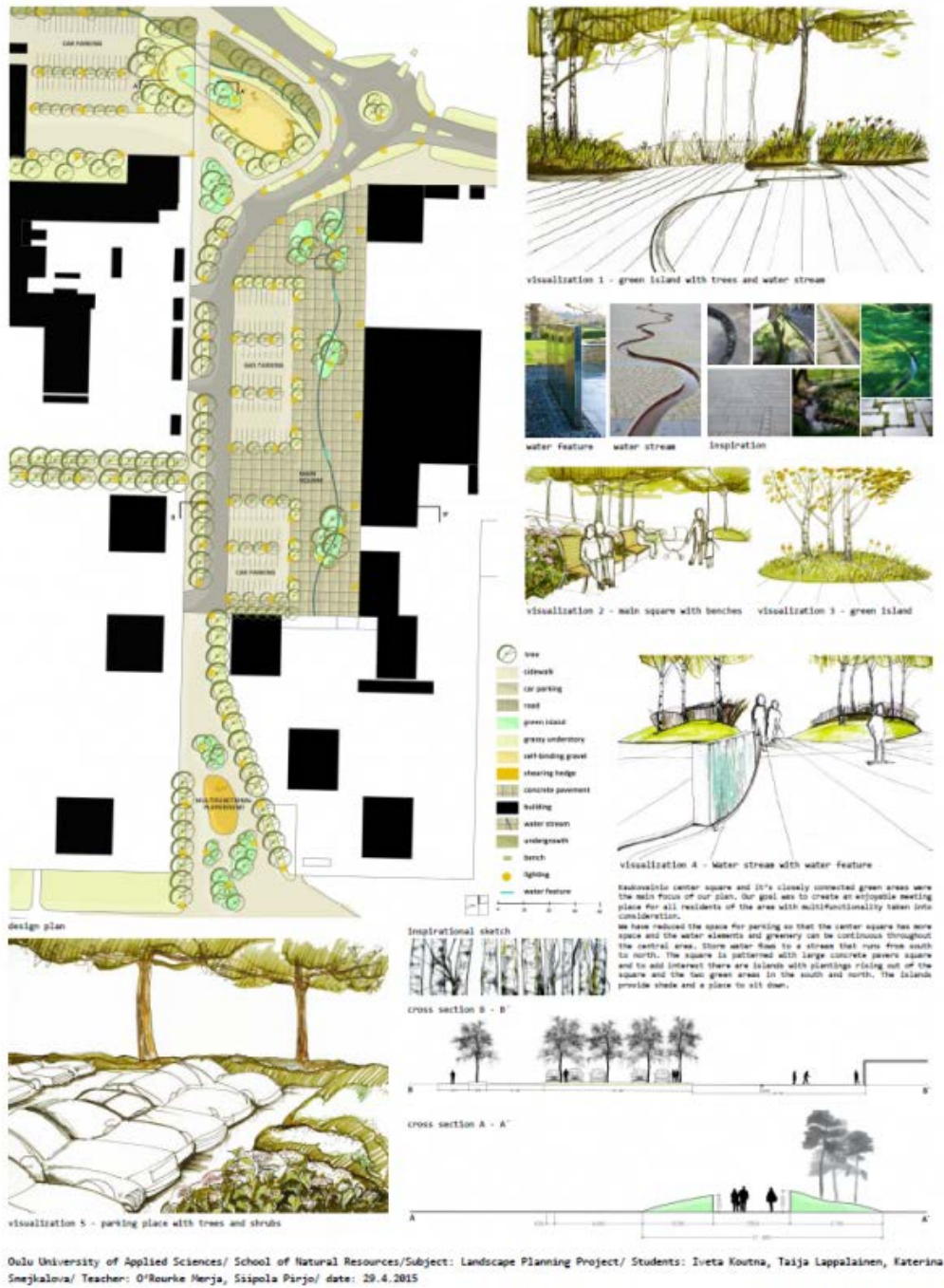
Kaukoviidion asukkaat haluttiin mukaan suunnitteluprosessiin kehittämään elinympäristöään. Kohderyhmien tavoittamiseksi ja mielipiteiden kartoittamiseksi opiskelijat käyttivät töissään erilaisia osallistamismenetelmiä, kuten kävelykiertoja, haastatteluja ja kyselyjä. Tämän lisäksi he järjestivät työpajoja (kuva 1) ja yleisötilaisuuksia.

KUVA 1. Opiskelijat järjestivät monikulttuurisen työpajan Hiirihaukkatalolla asukkaiden osallistamiseksi

Osallistamisen tuloksia hyödynnettiin suunnitelmissa ja kehittämissuunnitelmissa. Vastausten perusteella yksi tärkeimmistä kehityskohteista Kaukovainiolla on ostoskeskuksen seutu, joka koettiin turvattomaksi ja epäsiistiksi. Opiskelijat laativat opintojaksolla Maisemasuunnitteluprojekti kaksi viheraluesuunnitelmaa ostoskeskuksen aukiolle (kuvio 4). Osallistamisesta saatujen tulosten lisäksi arvioitiin eri menetelmien soveltuvuutta sekä tavoitteiden että osallistamisen kohderyhmien kannalta.

KAUKOVAINIO CENTRE Landscape planning project for KAKETSU Project

KUVIO 4. Opiskelijoiden näkemyksiä Kaukovainion ostoskeskuksen aukiosta

Opintojaksojen harjoitus- ja projektitöiden lisäksi hankkeen toimeksiantona käynnistettiin yhdeksän opinnäytetyötä, joista yksi on ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Opinnäytetyöt vastaavat kaikkien työpakettien tavoitteisiin sisältäen kukin niitä tukevan, työelämälähtöisen kehittämistehtävän. Opinnäytetöille perustettiin omat ohjausryhmät, joihin kuului vähintään opinnäytetyön ohjaaja ja hankkeen projektipäällikkö, mutta mahdollisesti myös muita asianosaisia kuten Oulun kaupungin edustajia. Opinnäytetöiden tuloksena syntyy selvityksiä ja suunnitelmia, joita voidaan hyödyntää Kaukovainion viheralueiden kehittämisessä ja suunnittelussa.

KAKETSU-hankkeessa tehdyt opinnäytetyö

[Monikäyttöinen viheralue](#) (2014)

[Kaukovainion metsälähiön piha-alueiden inventointi](#) (2015)

[Kaukovainion viheralueiden koettu turvallisuus](#) (2015)

[Selvitys ryhmäkorjaushankkeiden soveltumisesta kerrostalopihoille](#) (2015)

Viheraluesuunnitelman laatiminen kolmen taloyhtiön kerrostalokortteliin Kaukovainiolla (2015)

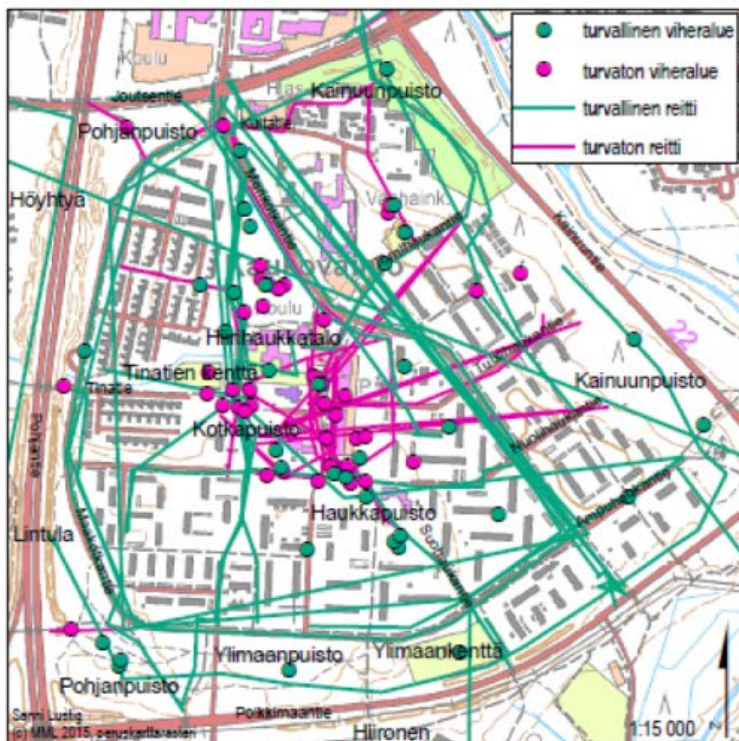
[Kairos-kodin pihan kehityssuunnitelma ja toteutuksen valvonta](#) (2015)

[Monikulttuuristen ryhmien osallistaminen viheraluesuunnittelussa. Case Oulun Kaukovainio](#) (2015)

[Green Factor-työkalun kehittäminen vanhoille täydennysrakennettaville asuinalueille – Case Kaukovainio](#) (Yamk) (2015)

Hyötypuutarhan perustamisen toimintaohje Vaskitien päiväkodin piha-alueelle (valmistuu 2016)

Esimerkkinä erityisen onnistuneesta hankkeen, työelämän ja opintojen yhteen liittämistä on hankkeelle tehty opinnäytetyö "Kaukovainion viheralueiden koettu turvallisuus" [71]. Työn toimeksianto saatiin Oulun kaupungilta, joka halusi testata uutta internet-pohjaista Harava-kyselytyökalua ja sen soveltuvuutta kokemusperäisen tiedon keräämiseen osallistamisen keinona. Oulun kaupunki oli aktiivisesti mukana opinnäytetyöprosessissa tarjoten ohjausta, tiedotusta ja internet-alustan opinnäytetyössä tehtävälle kyselylle. Kysely toteutettiin myös Kaukovainion koululla, koska tietoa haluttiin kerätä etenkin kouluikäisiltä. Opinnäytetyön ohjaukseen osallistui Oulun kaupungin toimijoiden lisäksi Oamkin opetushenkilökuntaa ja KAKETSU-hanke. Opinnäytetyön tuloksena syntyi karttapohjaista tietoa Kaukovainion turvallisuuden liittyvistä seikoista hyödynnettäväksi tulevilla suunnitelmissa.

KUVIO 5. Esimerkki Harava-työkalulla tehdystä kyselyn tuloksista

Lopuksi

Tki-toiminnan ja työelämäyhteistyön integroiminen opetukseen tuo lisäarvoa saavutettujen oppimistulosten tai -tuotosten lisäksi. Sillä on opiskelijan näkökulmasta positiivinen vaikutus opiskeluun: toimiminen tai oppiminen aidossa toimintaympäristössä on motivoivaa ja se kasvattaa opiskelijan työelämävalmiuksia ja mahdollistaa työelämäkontaktien luomisen [3] [8] [9]. Projektimaisessa työskentelyssä voi osaamistaan hyödyntää kokonaisvaltaisemmin. Kun harjoitustyöt pohjautuvat oikeisiin toimeksiantoihin on aikataulussa pysyminen ja työn valmistuminenkin varmempaa.

Toisaalta hankkeen puitteissa syntyneestä yhteistyöstä hyötyvät kaikki: tulokset palvelevat eri osapuolia ja verkostoituminen tehostuu. Lisäksi yhteistyöprosessiin sisältyy vuorovaikutusta, asiantuntijuuden jakamista ja monialaista yhteistyötä eri osapuolten kesken, minkä ansiosta osaaminen sekä tietämys toistensa toiminnasta lisääntyvät. Tki-toiminnan integroinnilla opetukseen on positiivisia vaikutuksia myös opettajan työhön ja työtyytyväisyyteen, koska se monipuolistaa opettajan työkuva. Lisäksi hanketoiminta ulkoisella rahoituksella voi tuoda lisäresurssia opettajan työhön ja samalla edistää opetuksen kehittämistä työelämälähtöiseksi. [9]

Kaukovainion Kestävä Tulevaisuus (KAKETSU)

[Kaukovainion Kestävä Tulevaisuus \(KAKETSU\)](#) on Oulun ammattikorkeakoulun toteuttama 3-vuotinen hanke (2012-2015), joka liittyi ympäristöministeriön Asuinalueiden kehittämissohjelmaan 2013-2015. Hankkeen tavoitteena on parantaa Oulussa sijaitsevan lähiön Kaukovainion asuin ympäristöä ja viheralueita kehittämällä suunnittelun asukaslähtöisyyttä sekä luomalla malleja monikäyttöisten, ekologisten ja yhteisöllisten viheralueiden suunnitteluun. Hankkeessa laadittiin Kaukovainion kaupunginosaa koskevia selvityksiä ja konkreettisia suunnitelmia Oulun kaupungin, alueen taloyhtiöiden sekä kiinteistöjen omistajien hyödynnettäväksi. Hanke kytkettiin tiiviisti maisemasuunnittelun koulutusohjelman opintoihin ja se tarjosi aidon oppimisympäristön, jossa toimittiin yhdessä työelämän kanssa.

KAKETSU oli osa laajempaa hankekokonaisuutta yhdessä Oulun yliopiston [Ehennyksen Edellytykset \(EHED\)](#) -hankkeen ja kattohankkeena toimivan Oulun kaupungin [Tulevaisuuden Kaukovainio](#) -hankkeen kanssa.

Osallistu keskusteluun [facebookissa](#)

Lähteet

1. [ARENE](#). 2013. Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta. Arenen kokous 27.8.2013. Hakupäivä 10.11. 2015.
<http://www-99-srv.blcnet.fi/~arene/sites/default/files/PDF...>
2. [Oulun ammattikorkeakoulu](#). 2013. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan toimintasuunnitelma 2014.
3. [Koivunen, K., Remahl, T. & Isohanni, I.](#) 2011. Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus, kehitys- ja innovaatiotyön käsitteet ja toimijat. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 2. Hakupäivä 16.6.2015.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201105031498>
4. [Sarjajärvi, A., Salmela, M. & Eriksson, E.](#) 2013. TKI-työn ja opetuksen kehittämissuunnitelman tulokset, kehittämissuunnitelmat ja suositukset. AMK-lehti // UAS Journal – Journal of Finnish Universities of Applied Sciences 1. Hakupäivä 16.4.2015.
<http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1443/1368>

5. [△]Jaroma, A. 2007. Toimenpideohjelmalla tuloksiin. Teoksessa K. Komonen (toim.). Uudistuvat oppimisympäristöt – puheenvuoroja ja esimerkkejä. Mikkelin ammattikorkeakoulu A: Tutkimuksia ja raportteja - Research Reports 29. Hakupäivä 16.6.2015.
https://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds...
6. [△]Keurulainen, H., Miettinen, M. & Weissmann, K. 2014. Ammatillinen opettaja liikkeessä – syitä ja seurauksia. Teoksessa H. Jokinen, M. Taajamo & J. Välijärvi (toim.) Pedagoginen asiantuntijuus liikkeessä ja muutoksessa – huomisen haasteita. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. Hakupäivä 16.6.2015.
<https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2014/D114.pdf>
7. [△]Lustig, S. 2015. Kaukovainion viheralueiden koettu turvallisuus. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 10.11.2015.
<http://www.oamk.fi/hankkeet/kaketsu/docs...>
8. [△]Leskinen, M. 2010. Työelämäyhteistyö opinnoissa Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä opiskelijan silmin. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 6. Hakupäivä 16.6.2015.
<http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-068-8>
9. ^{^ ab}Kykkänen, M. 2014. Opettajan työaikasuunnittelun yhteys työhyvinvointiin Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia 39. Hakupäivä 16.6.2015.
<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163486.pdf>